

Literaire Fietstocht

Deze route wordt literair ondersteunt met fragmenten uit boeken en geschriften die zich afspelen op, of handelen over, de lokaties die je op de route passeert.

(la = linksaf, ra = rechtsaf, rd = rechtdoor, ri = richting)

Leiden: 12,5 km

(+ Oegstgeest 6 km: 18,5 km)

(+Voorschoten en Leiden ZW 13 km: 25,5 km)

(+ Oegstgeest + Voorschoten + Leiden ZW: 31,5 km)

Gangetje

Maarten 't Hart - Avondwandeling:...*Hier was het net of ik weer in Maassluis was. En op de Middelweg leek dat ook nog zo omdat ook daar dezelfde lantaarns waren . We vlogen door de Hartesteeg, over het Gangetje naar de Steenschuur...*¹

ra Nieuwe Rijn,

M. Barkema - Kunstgreep:...*Ze betaalde en liep via de zonnige kant van de Nieuwe Rijn weer terug, slenterde nog wat rond over de markt kocht kranten en ging naar huis...*²

F.B. Hotz - Vertekening:...*Om nog wat te zeggen vroeg Lucas: 'Wat gaat hij eigenlijk doen in dat huis op de Nieuwe Rijn' 'Hij gaat dat uitzendbureau overnemen,' zei Vera...*³

rd Hooigracht oversteken

Links op de hoek van de Hooigracht een plaquette: Piet Paaltjens Snikken en grimlachjes: *Op 't hoekje van de Hooigracht en van den Nieuwen Rijn. Daar zwoer hij, dat hij zijn leven lang. Mijn boezemvriend zou zijn. En halverwege tusschen de Vink en de Haagsche Schouw daar brak hij, zes weken later zoowat, den eed van vriendentrouw*⁴

rd Nieuwe Rijn

La Herengracht

F. Bordewijk - Twee proeven genomen op Jos van Haerden:...*enfin, om nu terug te komen op de buurt waar Jos Korenaar woonde. Ik was daar nooit geweest voor hijzelf er mij bracht. Eerst krijg je de Herengracht, die we natuurlijk allemaal kennen, maar die met alle betrekkelijke voornaamheid en het Amsterdamse aspect van haar enorme driebogige stenen toch voor mij iets akeligs heeft, iets griezeligs zou ik zeggen als ik een meisje was...*⁵

Nick Nicholls - Kartonnen doos: *Onderweg kwam ik heel toevallig deze oom tegen op de fiets die hij voor de Duitse bezetters had verstopt en waar hij prompt vanaf viel toen we elkaar ontmoetten. Hij is mij gaan aankondigen en korte tijd later stapte ik op de Herengracht ons huis binnen...*⁶

Ra Groenesteeg

W. van Toorn - House with a view:...*'avonds wandelden we soms door de buurt aan de overkant. Het was een armoedige wijk met grachtjes waar je haast overheen kon stappen en nauwe straten die geloof ik bijna allemaal Groenesteeg heetten...*⁷

(rechtdoor Begraafplaats Groenesteeg)

La Oranjegracht

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

Boudewijn Büch - Sonnetten: *Piet Paaltjens revisited Leiden-*

*Heb ik ooit jongens of meiden
Uit een andere stad bemind?
D. aan de Oranjestraat heb ik verblind
- krakend in het ledikant – van alles
toegezwooren
K., maoïste op de Doezastraat
Beschonken bij het ochtend gloren
Hartstochtelijk bepraat
Er is niemand buiten jou, terwijl R een
middag later werd bedacht
Mijn koninkrijk voor deze pracht
Om tenslotte met B. in de Bakker
Korffstraat te wonen
Die trouw met ontrouw zou belonen
Want in een stad als Leiden
Verhuis je niet de liefde maar het Leiden⁸*

Ra Oosterkerkstraat (Rechts Katoenpark)
La Zijlsingel

F. Bordewijk - Twee proeven genomen op Jos van Haerden: *...en nu zagen wij het allemaal. Hij rende recht op de Zijlsingel af. Of neen, hij rende niet, Hij liep op handen en voeten, zwaar ineengehurkt, toch rechtop, schommelend als een gebrekkige en geweldig vlug...⁹*

M. Barkema Kunstgreep: *...Ann reed rechtdoor de Hogewoerd in, Terwijl Nina rechtsaf sloeg de Zijlsingel op. Ze kwam bij de foeilelijke buiten gebruik geraakte Meelfabriek in een windturbulentie, die haar nog even op de trappers dwong. Onder de Zijlpoort door en langs de haven...¹⁰*
(Links Ankerpark)

Voorsorteren bij verkeerslichten la ri Zijlpoort

W. Otterspeer - Zo'n vreemde drang van binnen: *...Als een tovercirkel houdt de gracht de woorden achter zijn water. Begeleid door grote namen rij ik naar huis, tot aan de Zijlpoort. Daarbuiten, buiten de poort, ben ik op mezelf aangewezen...¹¹*

F. Bordewijk - Twee proeven genomen op Jos van Haerden: *...Op een avond zaten wij met ons vijven op de kamer van Wim Korenaar. Wim Korenaar woonde aan een uithoek van de stad bij de Zijlpoort, in een buurt die jullie ongetwijfeld geen van allen kent...¹²*

Kees Hakkert - Berichten uit de Leidse samenleving: *...De rechtbankpresident heeft onder de Zijlpoort een zware delinquent een week lang kruisverhoord...¹³*

onder de Zijlpoort door (rechts begraafplaats Zijlpoort)
ra Zijlstraat
la Ververstraat ra Ververstraat la
Ververstraat
ra Oude Herengracht
la Maresingel (links huigpark)

Maresingel 20 ,school

Kees Hakkert:

Maresingelschool

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

*Vertrouwde burcht
van generaties
met juffrouw Hoff
de zachtaardige
die voorlas
mezzo voce en
meester schreuder
de statige
die viool speelde
met valse uithalen
maar het gaslicht
suisde warme
die is gebleven
in de liedjes van toen ¹⁴*

**rd Rijnsburgersingel
brug over
ra Maredijk
la Maredijk
ra fietspad Maredijk**

F.B.Hotz - Ernst vuurwerk:...Boeren tikten zwijgend aan de pet bij onze groet. We naderden de Maredijk en de trekvaart naar Haarlem. De drie mannen hielden een hand boven de ogen tegen het laag winterzonlicht. Het was een vrijdagochtend in februari '42 en er stond een scherpe wind...¹⁵

**la Willem de Zwijgerlaan
ra Willem de Zwijgerlaan oversteken
la Willem de Zwijgerlaan**

M. Barkema - Dood door onschuld: De geur van koeiestront in de veemarkt van de Groenordhallen herinnerde mij eraan dat ik hier binnenkort foto's moest maken voor een reportage in een agrarisch tijdschrift. Met doodsverachting stak ik de Willem de Zwijgerlaan over en fietste door de binnenstad van Leiden naar het stadhuis...¹⁶

**Tunnel onderdoor stoplichten la
Oegstgeesterweg oversteken rd
Boerhaavelaan**

Maarten Biesheuvel - Het nut van de wereld:...Cas zei terwijl hij me op mijn schouders sloeg: 'Maarten, ik weet een leuk flatje voor je, met veel planten, een grote badkamer en een moderne slaapkamer, Boerhavelaan 117, in een leuke buitenwijk, dat is net iets voor jou en dan neem ik jouw huis wel'...¹⁷

**ra Zweilandlaan
Ra bij de Molen fietspad op Groene Maredijk (door het Leidse Hout)**

F.B. Hotz - Vertekening:...Ze liepen door de Leidse Hout. Een eekhoorn verscheen toverachtig snel en toonde geen angst voor mensen. Lucas zag de dingen scheef van vrees. Maar hij was geduldig. Hij stond lang stil bij alles wat het meisje wilde bekijken. Het kind, aandachtig, had het niet koud...¹⁸

**Leidse Hout uit
la Poelgeesterweg
ra Laan van Poelgeest**

(6 km). Keuze: Extra route door Oegstgeest (6 km) of verder gaan bij de X (pag. 5)

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

Rotonde Rd Laan van Oud Poelgeest (rechts Kasteel Oud Poelgeest)

F. Bastet:

Oud Poelgeest

*Diana rilt, de jachthond staart bekoord
Naar haar bemoste borsten in de kou.
Bij het kasteel de voorgeschreven pauw.
Een zwaan glijdt spiegelend heen zoals
het hoort.
Vergeeld cliché van God's oktobermoord:
'Het blad vergaat om stal en bijgebouw,
Weemoed etcetera' - verplichte rouw,
Welwillend knarst het ijzer in de poort.
En kijk, de nevel openbaart een auto.
Een oude dame schiet haar kleurenfoto
Doeltreffend in de allerlaatste roos.
Om daarna met haar pukje in de armen
Haar groene koude borsten te
verwarmen,
De vruchten van haar herfst vormeloos
voos 19*

Jan Wolkers - Terug naar Oegstgeest: *...Ik werd zo mager, dat ik, toen ik over de leuning van het bruggetje achter Kasteel Poelgeest naar mijn spiegelbeeld keek, moest denken aan wat dominee Bosboom een paar weken ervoor tijdens de preek had gezegd, 'Zien we daar niet de duistere schim van Nietzsche?'...20*

La Lange Voort

Voor Winkelcentrum la Ommevoort

ra, ra, la Langevoort

Ra Wyttenbachweg

La Rhijngesterstraatweg (links Deutzstraat 7, woonhuis Jan Wolkers) (links Hotel het Witte Huis)

Annie Romein-Verschoor - Omzien in verwondering: *...Ik herinner me met zekerheid dat we tenslotte op het terras van Het Witte Huis in Oegstgeest een kopje koffie dronken, al lijkt dat vreemd in november, en er naar de rondscharrelende duiven keken...21*

Jan wolkers - Terug naar Oegstgeest: *Op het terras van Hotel Het Blauwe Huis hoorde ik van de ober dat juffrouw Hakkenberg pas een jaar geleden gestorven was. Hij had ook bij haar in de klas gezeten. Drie jaar voor mij...22*

Rd Endegeesterstraatweg

Frank Koenegracht - De verdwijning van Leiden:

Endegeest

*Laat mij sneeuw schrijven
over die en die gebouwen*

Een merel bevestigen

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

aan het dak.

*Ik kan mijn gitaar nemen
en keurig neuuriën*

*een oranje winterstrand
De hoofdzuster heeft een pistool* ²³

(Links Kasteel Endegeest)

F.B. Hotz - Eb en vloed:...*We reden de stad in, de Grootte Vink voorbij tot aan de Deijlbrug. Dan een stukje over de smalle Klinkerweg in de richting Amsterdam, langs Kasteel Endegeest, en tot slot rechtsaf weer naar huis...*²⁴

La Wassenaarseweg

Jan Wolkers - Terug naar Oegstgeest: ...*ledere morgen liep ik om halfacht langs de doodlopende Wassenaarse Weg naar de sombere laboratoria. Opzij van een van de gebouwen waren de kennels. Het was er donker en mossig, er kwam nooit zon...*²⁵

F.B. Hotz - Vertekening:...*De gele tram verscheen, langzaam schommelend over de wissels. Ze stapten in en gingen zitten op het groene leer. Er was verder niemand en het kind zweeg. Aan de halte op de Wassenaarseweg werd lang gestopt: het remreservoir pompte zich vol lucht met een hoog vibrerend geluid...*²⁶

Ra Rijnsburgerweg

M. Harberts - Doezamand:...*Ze fietste, en fietste maar, ze werd doornat en tenslotte wist ze niet of het regendruppels of tranen waren die langs haar gezicht gleden. Ze reed terug over de Rijnsburgerweg. Voor de spoorbomen stond ze te wachten voor een langzaam voorbijrijdende trein...*²⁷

X (Leiden vervolg)

la Laan van Oud-Poelgeest oversteken la Laan van Oud-Poelgeest rd Warmonderweg

Jan Wolkers - De onverbiddelijke tijd:...*Dat was professor Carp die in dat grote huis op de hoek van de Warmonderweg en de Rijnsburgerweg woonde. Met twee dames nog wel, en dat voor die tijd. Er werd behoorlijk over geroddeld...*²⁸

La Rijnsburgerweg

Ted de Hoog - De geboorte van Thomas Stein:...*Hij liep, door het kleine park achter de flats en langs het zusterhuis, in de richting van de honderdduizenden klinkers van de Rhijnsburgerweg...*²⁹

rotonde rd Rijnsburgerweg, tunnel onderdoor

Maarten Biesheuvel - 1000 vlinders: ....*Ik droomde dat ik op weg was van huis naar het ziekenhuis waar ik werk. Vlak voor het ziekenhuis is een tunnel voor auto's, fietsers en voetgangers waar de trein overheen rijdt. Het is daar een beetje schemerachtig...*³⁰

Ra Stationsplein

F.B. Hotz - Vertekening:...*Lucas reed naar het Stationsplein en zette zijn fiets in de donkere stalling Diana en hij wachtten met een koffertje bij de tramhalte. De gele tram verscheen, langzaam schommelend over de wissels. Ze stapten in en gingen zitten op het groene leer...*³¹

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

La Stationsweg Rd Steenstraat

M. Harberts - Doezamand:...*In de Steenstraat waren vroeger cafetaria's, die nu snackbar of shoarmashop heetten. De Steenstraat was vanouds het terrein van opgeschoten Leidse jeugd en werd door de élés gemeden...*³²

(rechts Museum van Volkenkunde, links Park Molen de valk)

Ra 1e Binnenvestgracht Ra Morspoort onderdoor

Annie Romein-Verschoor - Omzien in verwondering: *Ik fietste de Morspoort uit en daarbuiten met mijn fiets aan de hand at ik wel niet met tranen, maar wel met regen mijnmeegebrachte brood op, want het stond vast: ik kon geen cent onnodig uitgeven...*³³

brug over La Morsweg

Frank Koenegracht
:
*Morbus parkinson
Alsof zijn ogen vallen
waar hij staat, de Morsweg op
de Morsweg op langs Klerks.
Alsof hij zeggen wil de tijd is laat
te laat voor leugens
uit jullie winderig antennerijk.
Ik zeg jij lijkt een vuile vinger
die naar het hoofd wijst
van de rijweg. Alsof hij sluipt!
En in zijn bruine jas, rechts gekocht
maar krom gekregen,
in zijn kleine jas
is hij de knik in jullie opus.
Ziener van zijn vak.
Ziener van peuken en glinsteringen*³⁴

La Rijnzichtbrug

(9,7 km incl. Oegstgeest 15.7 km)

Keuze: Extra route door Voorschoten en Leiden ZW (13 km) of verder gaan bij de X (pag. 9)

Ra Haagweg

L.Th. Lehmann - Tussen medemblik en hippolytushoef:...*Rechts een kerk met een groot Christusbeeld in de tuin, dan komen er sloten voor de huizen, de molen met zijn grote loods. Nu zijn we buiten aan stuurboord is het water, al zien we daar niet veel van door al het water...*³⁵

(Rechts Molen de Heesterboom)

**la ri Voorschoten tunneltje onderdoor
bij fietsrotonde ra ri Voorschoten tunneltje onderdoor
rd Haagweg** (links Klikspaanweg standbeeld Piet Paaltjens)

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

Beatrijs Ritsema - De Sterflat:... *Van alle studentenflats was de sterflat, gelegen aan de Klikspaanweg in Leiden Zuid-West, het leukste om in te wonen. Achteraf bleek dat maar weinig mensen er zo over dachten, maar voor mij ging er vanaf het ogenblik dat ik als zeventienjarige onder begeleiding van mijn ouders een oriënterend bezoekje op Klikspaanweg 14 aflegde, een bijzondere aantrekkingskracht uit van dit gebouw...*³⁶

brug over

ra ri Voorschoten weg oversteken la ri Voorschoten

Rd Leidseweg (rechts Ter Wadding)

Pim Hofdorp - Schoten op Voorschot:... *Nu vertelde hij, dat dit 'Ter Wadding' vroeger 'De Hoeve' had geheten en dat er méér van die 'hoeven' langs de Rijn hadden gelegen -als de Torenvliet onder Valkenburg- waarvan het ontstaan verloren ging in de mist der tijden...*³⁷

stoplichten rd Leidseweg (rechts Buitenplaats Berbice)

Pim Hofdorp Schoten op Voorschot:... *'Nee...want dat is de buitenplaats Berbice, die vroeger ook Allemansgeest werd genoemd, maar die toch niet zo oud is. Die is nu eigendom van de familie Begeer...'. 'Ah... die van de zilverfabriek', wist Enters en nu zag hij links van de buitenplaats ook – verder van de weg af gelegen – de voorgevel van het oude typisch 19de-eeuwse en daarom weinig fraai meer gevonden fabrieksgebouw van de bekende Koninklijke goud- en zilverfabriek...*³⁸

Ra Leidseweg (Rechts Zilverfabriek, Berestein, Burg. Berkhoutpark, Gemeentehuis)

Stoplichten rd Schoolstraat

W.F. Hermans - Donkere kamer van Damocles:... *De garage van Sluimer, naast de sigarenwinkel, was dicht. Aan de overkant bleek een snoepwinkel van C. Jamin te zijn gekomen. In het witte huis tegenover de andere tramhalte was nog altijd het 'schoenherstellersbedrijf 't Centrum'. Het Centrum en het lag juist aan de rand van het dorp, bij de halte waar de tramsporen alweer uit elkaar gingen...*³⁹

La bij de Dorpskerk Kerkepad

ra Voorstraat (links nr 17 historisch Museum, Rechts nr 12 Ambachts en Baljuwhuis, rechts Het Wapen van Voorschoten)

Pim Hofdorp Schoten op Voorschot:... *'Het Wapen van Voorschoten' aan de prachtige, door knoestige linden omzoomde Voorstraat – veel meer dan een straat een inderdaad, zoals Jelle Harkema had geschreven, 'ovaalvormig' marktplein, waar de ook ovaalvormige dorpskern omheen lag – bood met zijn houten veranda een ouderwetse aanblik...*⁴⁰

La Bloklaan bruggetje over

Ra la la Koninklijke Marinelaan

Links aanhouden Kon Marinelaan volgen

Bruggetje over Ra Molenlaan

Rd Fabritiuslaan

La Frans Halsplantsoen (Rechts de Vliet)

Cees van Hoore - Een bon-vivant in de dodenstad:

De Vliet

Motregen doordrenkt het gruis.

Een schip sputtert tegen

de stroom in.

Iemand steekt een hand op

in de kajuit

Roekeloos beantwoord ik

zijn groet

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

*terwijl ik verder fiets.
Behalve de afstand
Groeit tussen ons niets
gaat ieder zijns weegs.
Er schuilt iets oerouds
in deze sympathie;
ze blijft
daar ze geen toekomst heeft.⁴¹*

La Nicolaas Maeskade
Rd Leeuwenhoekkade
Ra Prof Boerhaaveweg
Rd Krimkade la Krimkade
Ra Leidseweg
Rd Voorschoterweg
Rd brug over
La ri Leiden West oversteken
La, ra Brahmslaan

Maarten Biesheuvel – Verpletterende werkelijkheid:...*Onderdehand waren ze in Voorschoten. Ze reden de Voorschotense weg op, een brede brug over, sloegen meteen linksaf en toen was David in de Brahmslaan. Hans zette hem af bij zijn flat...*⁴²

Rotonde rechtdoor (nr 34 woonhuis Boudewijn Büch)
La Debussylaan
Ra 5 Meilaan, Churchillaan oversteken
rd 5 Mei laan
La Boshuizerlaan

Maarten 't Hart - Alle verhalen:...*Achter mij hoorde ik geroep. Voorbij de sauna ging ik weer langzamer lopen. De man volgde mij nog altijd. Hoe lang zal hij dit volhouden, vroeg ik mij af..*⁴³

Rd Boshuizerkade
Rd Ter Haarkade
Ra Haagweg

X (Leiden vervolg)

La Haagweg
Ra Rijn en Schiekade
La Brug
La Groenhovenstraat

Kees Hakkert - Berichten uit de Leidse samenleving:

*Een vice-admiraal
Voer met het Schip van Staat
Als ware dit normaal
Door de Groenhovenstraat...*⁴⁴

Rd Maliebaan
Na ingang parkeergarage na trapje ra (omhoog) Jacob Geelstraatje
Rd Witte singel

Wim Brands - Inslag:

Witte Singel

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

*Elke ochtend fietst hij
langs het water
Moord, beschietingen
zouden hier uitkomst bieden
Niet dat je er wat
aan hebt
Een struik torst
Druppels
Het eerste vuur zit
In een web ⁴⁵*

De Witte Singel oversteken, brug over Rd Paterstraatje (rechts Hortus Botanicus)

J.L.Kern-Esbach - In het land van periodiek:

*Hortus
(stilleven)
Wit drijft de waakzame gent
op het donkere oppervlak
Groen gebladerte leunt zwaar
over het stille water
Rose en blanke bloesemval
bestrooid met gouden regen
stort zich in de singel.
Plantsoenbanken bebakenen
het gemaaide gras
Uit het huis zien 'daglicht'-ramen toe
op het broeden van de ganzen ⁴⁶*

la Doelengracht Ra Doelensteeg

M. Barkema - Kunstgreep:...*Nu was ze zijn opdrachtgeefster en gedroeg hij zich anders. Ze voelde zich prettig in haar rol en nodigde hem uit even wat te gaan eten bij "Camino Real" in de Doelensteeg...*⁴⁷
(nr 7: Eva van Hoogeveenshofje)

Rd Rapenburg

F. Bastet - Catacomben:

Rapenburg
*Oud, in zichzelf gekeerd en doof.
Onder de hoge brug sterft een matras.
Versleten liefde draait zich om haar as
en zinkt. Een dove boom verstrooit zijn loof.
De saaie pracht der huizen, hun geloof
in burgerlijk geluk dat nooit genas,
maakt ziek als de herinnering aan gas,
slomp, zakdoek, lavement en warme stoof.
En elke avond komen weer de schriele,
Verpauperde klassieke imbecielen.
Wolindustrie bloeit hier al eeuwen lang.
De echo van hun levenslange schreeuwen
vindt met de kreet der opgejaagde meeuwen
een ongerijmde geile samenhang ⁴⁸*

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op InLeiden.info

InLeiden.info

Rapenburg oversteken

Rd Houtstraat (Rechts Gerecht + achterzijde Gravensteen)

La Papengracht

Kees van de Pijl - Esprit de Corps:...*Maar evengoed moest hij erop letten op de straat correct gekleed te gaan, want op weg naar het Pyrtaneum kon je, op de hoek van de Breestraat of op de Papengracht, ongeacht hoe je liep, onder de straatlantaarns herkend worden door bewoners van het Wallon die op weg waren naar Sociëteit ('dag-dáág').....⁴⁹*
(nr 16: Brouchovenhofje)

Ra Langebrug

F.B. Hotz - Voetnoot: *Ina woonde al jaren beneden in het achterhuis, ingang Langebrug. Ik moest maar omlopen. Ik vond die ingang en belde aan, Ina naderde traag. Ze opende haar deur, haar gezicht leek smaller en ik vond haar aardig...⁵⁰*

La (ABN/AMRO) Diefsteeg

Maarten 't Hart - Avondwandeling:...'Nou graag weet jij hier een behoorlijke tent?' 'Nee', zei ik, 'Ik kom nooit in café's'. 'Toch betere gelegenheden dan parken, echt waar'. We liepen naar de Diefsteeg. Daar betraden we een café waarvan de deur uitnodigend openstond...⁵¹

Ra Breestraat

M. van Amerongen - Mahlers Mater Dalorosa: (kijk naar de gevel van V&D)...*Het terras van Grand-cafe-restaurant in Den Vergulden Turk, in de Leidse Breestraat, was onbezet. Een luifel overspande de brede erker op de tweede verdieping. Nog een etage hoger leunde een dienstster over de balustrade van het balkon, gekleed in een donkere jurk, met een wit schort omspannen, de taille enigszins ingereggen...⁵²*
(Nr 85 woonhuis Hieronymus van Alphen, Nr 103 woonhuis Jacob Cats)

W.F. Hermans - Donkere kamer van Damocles:...'Toen het buiten bijna donker was, nam hij Osewoudt mee de straat op en leverde hem tenslotte af bij een kleine kapperswinkel in de Breestraat, recht tegenover het Stadhuis. -Nou, je vind je weg wel terug alleen, zei hij toen er opengedaan werd. Men had geen licht opgestoken in de winkel. Toch zag Osewoudt een meisje staan in een witte jas...⁵³

(Nr 114c woonhuis Hildebrand/Nicolaas Beets, gevelsteen boven Feije Brinks: *Hier schreef Nicolaas Beets als Hildebrand zijn Camera Obscura 1834-1839*)

Hildebrand - Camera obscura:...'De goede stad Leiden heeft binnen de omtrek van haar deels nog staande deels tot wandelingen geslechte wallen, twee territoriale schoonheden, die men niet genoeg roemen kan, te weten de Breestraat, welke naar uitwijzen van oude oorkonden en van de adressen van brieven van alle tijden, vroeger Bredestraat moet geheten hebben, en het Rapenburg.....⁵⁴

La Gangetje

Jan Wolkers - Kort Amerikaans:...'Nog wel zei ze, maar.. Ze keek rond. Kunnen we niet ergens gaan zitten? -Alleen daar, in de cafetaria op het Gangetje. We kunnen beter even naar het Van der Werffpark gaan. Geef mij uw tas maar, dan stop ik daar vast mijn pannetje in...⁵⁵

InLeiden.info

Deze route is afkomstig van fietsersbond Leiden – www.fietsersbond.nl/leiden

Bronvermeldingen:

- 1, 51 Maarten t Hart - Avondwandeling pag. 26, 38 (Den Haag 1976 BZZTOHTeater)
- 2, 10, 47 M. Barkema - Kunstgreep, een Leidse Thriller pag. 110, 71, 109 (Leiden 1994 Barabinsk)
- 3, 18, 26, 31 F.B. Hotz - Vertekening pag. 49, 47, 13, 13 (Amsterdam 1991 3e druk Arbeiderspers)
- 4 Piet Paaltjens - Snikken en grimlachjes, poëzie uit den studententijd pag. 24 (Amsterdam 1998 Querido)
- 5, 9, 12 F. Bordewijk - Twee proeven genomen op Jos van Haerden* (uit het land der letteren: Leiden pag. 66, pag. 75, pag. 66 (Amsterdam 1985 Meulenhoff)
- 6 Nick Nicholls - Kartonnen doos pag. 165,166 (1994 CV Sjabloon & Wilde)
- 7 W. van Toorn - House with a view uit het land der letteren Leiden pag. 99 (1979 Salamander Querido)
- 8 Boudewijn Büch - Sonnetten pag 25 (Amsterdam 1978 Arbeiderspers)
- 11 W. Otterspeer - Zo'n vreemde drang van binnen pag. 59 (Weesp 1985 uitg. Agathon)
- 13, 44 Kees Hakkert - Berichten uit de Leidse samenleving (uit: Wachten bij Meneer Jansen pag. 21, 21 Schrijversclub Leiden) (Leiden 1992 St. Uitg. Barabinsk)
- 14 Kees Hakkert - Maresingelschool (uit:Wachten bij Meneer Jansen pag. 23, Schrijversclub Leiden) (Leiden 1992 Barabinsk)
- 15 F.B. Hotz - Ernst vuurwerk pag. 8 (Amsterdam 2005 de Arbeiderspers)
- 16 M. Barkema - Dood door onschuld pag. 20 (Katwijk 1997 All-In BV)
- 17 Maarten Biesheuvel - Het nut van de wereld pag. 197
- 18, 48 F.L. Bastet - Oud Poelgeest uit: Catacomben pag. 91, 90 (Amsterdam 1980 Querido)
- 20, 22, 25 Jan Wolkers - Terug naar Oegstgeest pag. 198, 73, 158 (Amsterdam 2005 Meulenhoff)
- 21, 33 A. Romein-Verschoor - Omzien in verwondering pag. 134, 96 (Amsterdam 1988 14e druk Arbeiderspers)
- 23, 34 Frank Koenegracht – De verdwijning van Leiden pag. 149, 21 (Amsterdam 1989, de Bezige Bij)
- 24 F.B. Hotz - Eb en vloed 164 (Amsterdam 1992 Arbeiderspers)
- 27, 32 M. Harberts - Doezamand pag.138, 15 (Amsterdam 1994 van Gennep)
- 28 Jan Wolkers - De onverbidelijke tijd pag. 43 (Amsterdam 1984 Bezige Bij)
- 29 Ted de Hoog - De geboorte van Thomas Stein pag. 141 (Berchem 1993 uitg. EPO)
- 30 Maarten Biesheuvel - 1000 vlinders pag. 21 Amsterdam 1981 3e druk Meulenhoff)
- 35 L.Th. Lehmann - Tussen medemblik en hippolytushoef pag. 117 (Amsterdam 1988 de Bezige Bij)
- 36 Beatrijs Ritsema - De Sterflat (uit het land der letteren: Leiden pag. 121 (Amsterdam 1985 Meulenhoff)
- 37,38, 40 Pim Hofdorp - Schoten op Voorschot pag. 132/133, 130, 50 (Den Haag 1979 Omniboek)
- 39, 53 W.F. Hermans - Donkere kamer van Damocles pag. 13, 74 (Amsterdam 1958 Van Oorschot)
- 41 Cees van Hoore - Een bon-vivant in de dodenstad pag. 33 (Amsterdam 1985)
- 42 Maarten Biesheuvel – verpletterende werkelijkheid pag. 308 (Amsterdam 1986 Meulenhoff)
- 43 Maarten t Hart - Alle verhalen De witte nacht 575 (Amsterdam 1982 Arbeiderspers)
- 45 Wim Brands - Inslag pag. 32 (Amsterdam 1985 Nijssen)
- 46 J.L.Kern-Esbach - In het land van periodiek pag. 49
- 49 Kees van de Pijl - Esprit de Corps pag. 123 (Amsterdam 1980 uitg. de Harmonie)
- 50 Hotz Voetnoot pag. 56 (Amsterdam 1990, Arbeiderspers)
- 52 M. van Amerongen - Mahlers Mater Dalorosa pag. 60 (1992 Amsterdam : De Arbeiderspers)
- 54 Hildebrand - Camera obscura pag. 303 (Haarlem 1953 53e druk de Erven F. Bohm)
- 55 Jan Wolkers - Kort Amerikaans pag. 99 (Utrecht 1975 35e drukvan Boeckhoven- Bosch)

InLeiden.info is een informatieve website waar u veel informatie over Leiden kunt vinden. Zo brengen wij dagelijks nieuws uit Leiden, maar we bieden ook een bedrijfs- en verenigingsnieuws, vacatures, aanbiedingen en meer.

Kijk voor meer wandel- en fietsroutes op **InLeiden.info**